Altılı Yıldız Konusunda Bir İnceleme

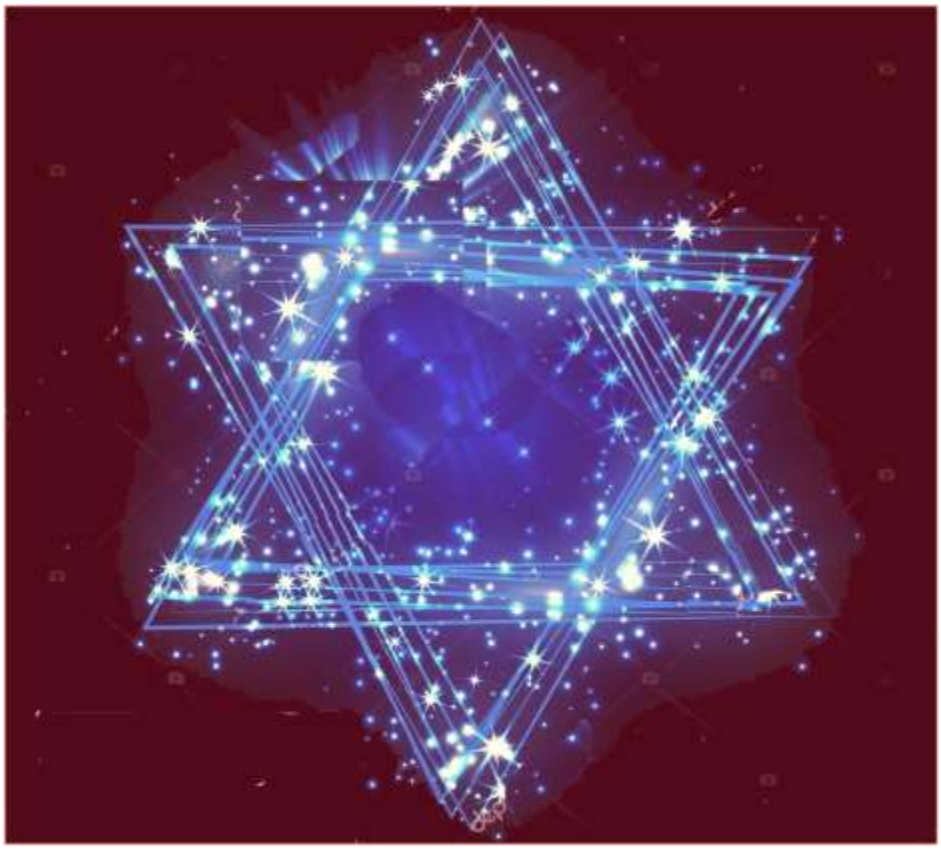

Murat Özgen Ayfer

Bu çalışmada irdelemesini yapacağımız ✡ biçimindeki figüre kimileri "altı kollu yıldız" diyor, "kimileri "atı uçlu yıldız", kimileri de "altı köşeli yıldız"… Bunların hangisi doğru? Böyle bir sorunun yanıtını araştırmaktansa, "altılı yıldız" demek daha uygun bulundu.

Birisinin eline kâğıt-kalem verip bir yıldız şekli çizmesini söylerseniz, büyük olasılıkla çizeceği şekil şöyle bir şey olacaktır:

Neden böyle?

Çünkü işin kolayı, düşünmeden yapılanı bu... Üstelik "yıldız" teriminin zihinde canlandırılışı ve bunun bir şekil olarak gösterilişi hep öncelikle beşlidir, doğadaki yıldızların hiçbirinin şekli aslında böyle olmasa bile…

“Altılı Yıldız” denilince de çoğumuzun zihninde hemen günümüzdeki İsrail Devleti’nin bayrağının ortasındaki amblem canlanır; üstelik parlak mavi, başka bir renkte değil.

Fakat bu iş böylesine basit mi? Bu kadar mı? Olabilir mi? Bu figür o devlete mi özgüdür?

Aslında bunun kökeni, simgesel oluşumu ve değerlendirme var; oraya geleceğiz ama önce bu figürün İsrail Devleti’ne ya da Yahudilere özgü olmadığını belirtelim ve bunun kullanılmış olduğu başka bayraklar gösterelim.

Bunun için de önce 1077 yılında İznik merkezli olmak üzere kurulmuş Anadolu Selçuklu Devleti’nin 14. yüzyıl başlarındaki bölünüşünden sonra bu coğrafyada oluşmuş beyliklerin bayraklarına bakalım.

Bunların hiçbiri Anadolu Selçuklu Devleti’nin ortasında “çift başlı kartal” figürü bulunan bayrağının bir benzerini kullanmamış… Hepsi değil ama birçoğu bayrağının üzerine altılı yıldız biçimdeki figürü yerleştirmiş.

Tekeoğulları (1321 – 1423)

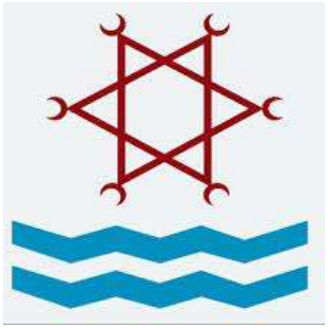

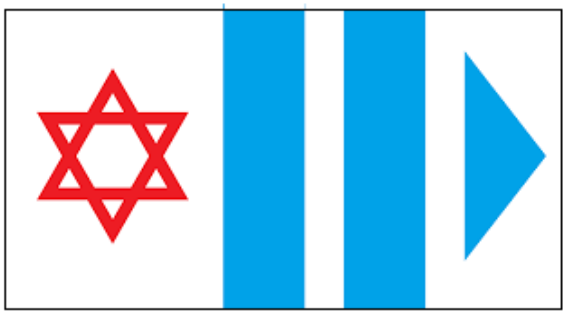

Menteşeoğulları (1261 – 1424)

Candaroğulları (1291 – 1461)

Karamanoğulları (1250 – 1487)

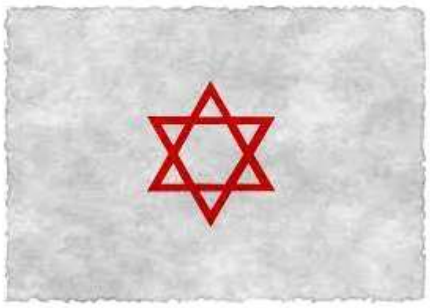

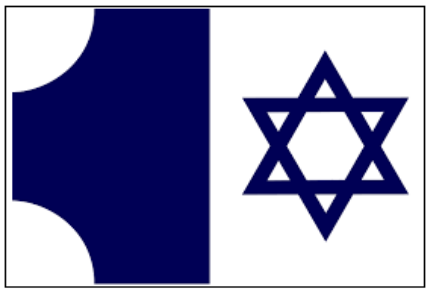

Eretna Beyliği (1335 – 1381)

Tüm bu bayraklardaki amblemlerin, bırakın günümüzdeki İsrail Devleti'ni, Akdeniz doğusundaki uluslar ve kültürlerle bağlantısı yoktur. Bu figür, İslâmiyet öncesi Türk kültürünün bir mirasıdır. Tarihsel bakımdan bu bizi M.Ö. 700 dolayına kadar götürür.

Bu bağlamda Barbaros Hayrettin Paşa'nın sancağına değinilmeden geçilemez:

Masonluğa karşıt olanlarca, Türk Masonluğu'nun tarihçesinde kullanılmış olan amblemlerin kapsamında altılı yıldızın yer alması, çok sonraları *"İşte Masonluğun Siyonizm ile bağdaştığının kanıtı"* denilerek yergiye uğratılmıştır. Oysa o amblemin kullanıldığı tarihte henüz İsrail Devleti olmadığı gibi, 1897 yılında kurulmuş olan Dünya Siyonist Organizasyonu da böyle bir amblem kullanmamıştı. Demek oluyor ki, Masonlukta kullanmış olan simgenin kaynağı o değildir.

Maşrık-ı Âzam-ı Osmanî

Türkiye Büyük Maşrıkı

Dünya Siyonist Organizasyonu'nun ise şöyle bir amblem kullanmış olduğunu görüyoruz ki, bunu altılı yıldız ile bir tutabilmek zordur.

2020 yılında düzenlenmiş olan 38. Dünya Siyonist Kongresinde şöyle bir amblem kullanılmış olduğu görülür ki, elbette bu 1948 yılında kurulmuş olan İsrail Devleti'nin bayrağından bir esinlenmedir. O bayrakta altılı yıldız bulunduğu için böyledir.

Zaten günümüzdeki İsrail Devleti bayrağının kökenine şöyle bir bakıldığından bunun aslında daha önceki, bağımsız bir ülke olduğu pek de söylenemeyecek Filistin Devleti bayrağından alıntı olduğu da görülür.

Günümüzde Filistin'in (Batı Şeria) bayrağı şöyledir:

Fakat daha önce şöyleydi:

1924

1939

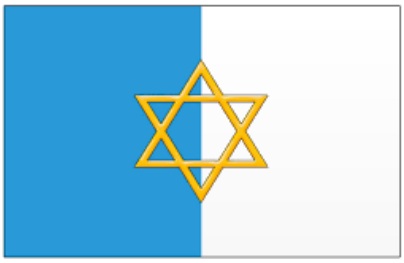

Bunlar da bize, İsrail Devleti'nin bayrağında yer alan altılı yıldızın kaynağının "Davut Yıldızı" ya da "Süleyman'ın Mührü" olarak anılan biçimden alınma olduğu söylenirse de (bu konuya daha sonra geleceğiz) Filistin bağlantısını da sorgulatabilir.

Diğer Bayraklar

Bayraklarda altılı yıldızın kullanımı bu kadarla kalmıyor. Başka örnekler de var.

Avustralya bayrağında altılı yıldız vardır ama beşli, yedili, dokuzlu olanları da görülür. Her biri ülkenin eyaletlerinden birini yansıtır.

Buradaki altılı yıldızların ise "üçgenler" ile bağlantısı yoktur. Nitekim ABD Chicago eyaletinin kendine özgü bayrağındaki durum da aynıdır.

Bu kullanımı bazı başka ülkelerde ve ABD'nin diğer bazı eyaletlerinde de görebiliriz. Fakat amaç "yıldız" kullanmaktır, ille de "altılı yıldız" değil… O kadar çok örnek verilebilir ki…

Bonaire

Burundi

Kuzey İrlanda

Eskiden kullanılmış olanları da eklersek, örnekler artar.

Fakat bunlarla bağlantılı soru şöyle: Bu bayraklarda görülenler sadece öyle birer altılı yıldız mı yoksa iki çapraz üçgen ile bağdaşıyorlar mı?

Bu soruyu «Evet, bağdaşırlar» diye yanıtlayabilmek zor. Oysa Anadolu beyliklerinde bunun açıkça bağdaştığını gördük.

Demek oluyor ki, bu konu coğrafya, dolayısıyla bölgesel kültür ile bağlantılı…

İki Çapraz Üçgen

Walter Machate, 2001 yılında Mimar Sinan Dergisi'nin 120. sayısında yayımlanan yazısında altılı yıldızı tanımlarken şöyle demiş: "Köşelerinin altısı içbükey ve diğer altısı dışbükey olan 12 kenarlı düzgün, simetrik bir poligona (çokgene) genel anlamda **Altı Kollu Yıldız veya Altı Köşeli Yıldız** denilmektedir. Bu, birtakım oranlar veren, matematik açıdan hesaplanabilen geometrik bir formdur. Bu yıldız formu için, biri içi boş (çizgisel) diğeri içi dolu (yüzeysel) olmak üzere iki ana tekâmül çizgisi belirlenebilir."

Yazı şöyle devam ediyor:

"Bu formun çizgisel olanı, birinin köşesi yukarıya, diğerininki aşağıya bakacak şekilde, simetrik olarak birbirinin içine geçmiş iki eşit eşkenar üçgenden oluşmuş, bileşik geometrik şekilli bir işarettir. Günümüzde bu işareti siyasî bir sembol olarak, 1948 yılında kabul edilen İsrail bayrağından ve Musevîliğin dinî sembollerinden biri olarak sinagoglardan tanımaktayız. Bu sembol, bazı yerlerde **Mührü Süleyman** veya **Davut'un Kalkanı** (İbranîcede: Magen David) ve Yunancadan kaynaklanan **Heksagram** veya **Heksalpha** gibi adlarla da anılır."

İki tür altılı yıldızdan söz edebiliriz:

Dolu Altılı Yıldız

Çizgisel Altılı Yıldız

Vermiş olduğumuz bayrak örneklerinin çoğundaki yıldız "dolu" tipte olandı. Fakat özellikle Anadolu beyliklerinin bayraklarındaki "çizgisel" tipteydi.

Her iki tip ayrı ayrı birer simge olarak alınırsa, değerlendirmeleri ve yorumları farklı olur. Bu çalışmada bizi ilgilendiren, çizgisel tipte olanıdır çünkü asıl detaylı açılım vereni, "iki çapraz üçgenden oluştuğu" söylenebilecek olanı budur.

Çizgisel Altılı Yıldız, dolu olanın aksine, iki ayrı eşkenar üçgenin bir araya geldiği bir "bileşik simge" olarak nitelenebilir. Çizim bakımından üç ayrı tarzda oluşturulabilir:

1- Birbirinden ayrı iki eşit eşkenar üçgen üst üstedir. Bunun iki seçeneği olabilir.
   a. Üçgenlerden biri bütünüyle diğerinin üstündedir.
   b. Üçgenlerden biri diğerinin üstünde iken bir köşesi ötekinin içine geçmiştir.

a **b**

2- Üçgenler birbirlerinden ayrılamayacak şekilde iç içedir. Bu şekilde düzenlenmiş bileşik simge, **Mührü Süleyman** ya da **Davut'un Kalkanı** veya **Davut Yıldızı** olarak da anılır.

3- Üçgenlerin iç içe mi, yoksa üst üste mi oldukları belli değildir.

Bu şeklin üç ayrı tanımlaması vardır:

1. Yahudiler, bu simgeyi kendi dinsel inançları uyarınca yorumlayarak, bunu uluslarının, dolayısıyla 1948 yılında kurulan İsrail Devleti'nin amblemi olarak benimsemiş ve buna **Sion** ya da **Sion Yıldızı** adını vermişlerdir. [Türkçede genellikle Siyon denir.]
2. Pitagor'un "Pentagram" olarak anılan beş kollu yıldızı çizdiği yöntemle yani bir çemberi beş yerine altı eşit parçaya bölüp, komşu olmayan noktalar çizgilerle birleştirildiğinde ortaya çıkan şekle, "altı çizgili" anlamına gelen **Heksagram** adı verilmiştir.
3. Yunancada A harfine **Alfa** denilir. Alfa'nın bir nokta etrafında çevrilmesi ve altı kez eşit aralıkla yerleştirilmesi ile meydana gelen Altı Kollu Yıldıza, **Heksalfa** denilmiştir. Bu, aynı zamanda Heksagram ile de özdeşleşir.

Pentagram Heksagram Heksalfa

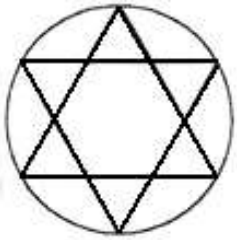

Altılı Yıldız, çizimi bakımından genellikle böyledir ama bunun 90 derece döndürülmüş olarak şöylesi de görülebilir. (Ancak bu durumda "heksalfa" geçerli sayılmayabilir.)

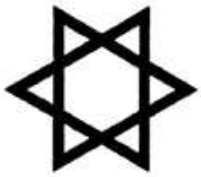

Tarihte Çeşitli Kültürler

Her ne kadar Altılı Yıldız "heksagram" olarak anılmakta ya da "Davut'un Kalkanı" denilen şekli ile Yahudiliğin simgesi olarak algılanıp benimsenmekte ise de bunun tarihsel kökeni kesin değildir; bilinmemektedir. Ancak şurası belirgindir: Tarihsel bakımdan İbranîlerden gerek daha önceki gerekse sonraki farklı din ve inançlarda hatta inançtan bağımsız çeşitli kültür ve uygarlıklar tarafından benimsenip kullanılmıştır.

Hemen tüm başka simgeler ve geometrik düzenlemeler gibi heksagram tarzındaki altılı yıldız da çok eski devirlerden beri dünyanın değişik yörelerinde süslemeler ve kült simgesi olarak görülmektedir. Bu şekle, İskandinavya'da Taş Devri'ne ait bir toprak kâsede, Antik Mısır'da, Orta Amerika'da Yukatan Güneş Steli'nde ve Batı Nevada'da bir kaya resminde görüldüğü gibi, beri yanda Hindistan'da da birçok yerde rastlanmaktadır. Dolayısıyla bu figür ya da simgeyi salt Yahudilere mal etmek, kesinlikle olanak dışıdır. Nitekim Anadolu beyliklerinde örneklerini gördük ama başkaları da var. Bazılarını bu çalışmanın sonraki aşamalarında göreceğiz.

Ancak bunların büyük çoğunluğunda, söz konusu figürü oluşturan iki eşkenar üçgenin üst üste mi yoksa iç içe mi olduğu belirsizdir. Bu nedenle her birinin "içi dolu bir altılı yıldız" değil de bir "heksagram" olduğunu söylemek aslında belki daha doğrudur.

Peki, "Davut'un Kalkanı" ya da "Davut Yıldızı" terimi nereden çıkıyor?

Bunun için bir eski efsaneye göz atmak gerekir.

İsrailoğulları'nın "vadedilen topraklar" denilen Filistin bölgesine yerleşip, Tevrat uyarınca arazilerin 11 kavim arasında bölüştürülmesinden sonra, -12. kavim olan Leviler rahipler sınıfını oluşturduğu için onların toprağı yoktu- M.Ö. 10. yüzyıl başlarında Kral Davut (Davud ya da David), kendi ailesine (Yahuda, Judah) ait olmamasına karşın, Kudüs'ü ülkenin başkenti yapmıştı. Fakat yaşamı, hep başka kavimlerle savaşarak geçmekteydi.

İşte şimdi o efsaneye geliyoruz.

Tevrat'ın 1. Samuel adlı kitabında anlatıldığı üzere, Davut, Golyat adlı dev gibi bir adam ile savaşırken kalkanının üzerine altıgen (heksagon) biçiminde bir motif işlenmişti. Yoruma göre, bu motif, şeklini, Davud adının Fenike alfabesindeki yazılış tarzından almıştı.

Bu motif, sonradan Davut'un oğlu Kral Süleyman zamanında iç içe geçmiş iki üçgenden oluşan heksagrama dönüştürülmüş ve "Süleyman'ın Mührü" diye anılır olmuş.

Bir değer efsanesel söylentiye göre, Kral Süleyman, bunu şeytanın öz mühründen kapmış. Yüzüğünün üzerine yerleştirtmiş ve anlatıldığına göre, bu yüzükle bütün canlıları buyruğu altına aldığına, emri altındaki cinlere de bu mühürle hükmettiğine inanılırmış. Hayli yaygın olan bir inanca göre, altı kollu bir yıldızı andıran mührün köşelerinde: **Musa, Harun, Yakup, Davut, İshak** ve **İbrahim** peygamberlerin adları kazılıymış.

Aşağıdaki resimde bu yüzüğün varsayımsal biçiminin bir gümüş benzeri yer alıyor.

Bu figür üzerine, -özellikle çevresine- farklı alfabeler kullanılarak, farklı dillerde eklemeler yapılmak suretiyle çeşitli anlamlandırmalar da yapılmıştır. Nitekim Antik Yunan kültünde heksagramın "heksalfa" biçiminde alfa harfinin altı kez yinelenmesi suretiyle, en yüksek gelişim ya da en yüksek hedef = "tanrısallık" anlamında bir değerlendirme görülür.

Hıristiyan çevrelerinde, özellikle bazı Bizans muskalarında, Altılı Yıldızın adı olarak **"Mührü Süleyman"** anlamına gelen bir terim kullanılmıştır. Fakat konuya bu açıdan bakıldığında, Hıristiyanlıkta sadece heksagram değil, öncelikle pentagram olmak üzere başka geometrik düzenlemelerin de kullanıldığını göz ardı etmemek gerekir.

İstanbul'da Bizans döneminden kalma binaların birçoğunda bu figürü görmek olanaklıdır. Örneğin şu mermer levha, İstanbul-Fatih'te, 9. yüzyılda Bizans'ta bir manastır olarak yapılmış olan, günümüzdeki Molla Fenâri İsâ Camiî binasında yer almaktadır.

Hele özellikle kadınların süs olarak kullandığı kolye uçlarına gelince, bunun örnekleri bitmez tükenmez. Bunların hem salt altılı yıldız hem karmaşık hale getirilmiş olanları vardır.

Dolayısıyla bu figür ya da simge, bir tür "nazarlık" gibi değerlendirilmiştir.

Heksagram, ancak 16. yüzyılda Yahudilerin ileri gelen din adamlarından biri olan ve kısaca **İsak Luria** diye anılan önder (rabbi) vasıtasıyla Yahudiliğin sevilen bir simgesi haline gelmiştir. Fakat daha önce belirtildiği gibi, tarih boyunca Hıristiyanlar, bu figürü, Yahudilerden çok daha fazla kullanmıştır.

Örneğin Germen ülkelerinde, Orta Çağ sonrasındaki birahanelerin önünde bu simgeye âdeta bir muska gibi yer verilmiş olduğu görülür.

Bu simgenin, binayı yangından koruduğuna inanılırmış. Eskiden kalma bu gelenek, Almanya'da günümüzde de yer yer sürdürülmektedir ama Nazilerin iktidarda olduğu 1935-1945 yılları arasında bunun salt bir Yahudi arması olduğu görüşüyle, evinin dışına çıkan her Yahudi'nin göğsü üzerinde sarı renkli bir heksagram taşımasının zorunlu tutulduğunu da unutmayalım.

✡ ✡ ✡

Süleyman'ın Mührü olarak bilinen bu yıldız şekli, İslâm sanatında da çokça kullanılmıştır. İslâm'da tasvir uygun bulunmadığı için, insan ve hayvan şekillerinden kaçınan sanatçılar, geometrik biçimlendirmeleri tercih etmiştir. Emevî, Abbasî, Karahanlı, Gazneli, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde İslâm sanatının geometrik süslemeleri "Arabesk" adı verilen girift bir tarzda geliştirilmiştir. Arabesk nitelikli motiflerin birçoğunda Altılı Yıldız'a veya doğrudan Mührü Süleyman'a rastlanmaktadır. Türk-İslâm sanatında, yıldızlar ve "çarkıfelek" adı verilen dönen şekiller tekke ve tarikatlarla ilgili olarak görülmekte, bunların bazılarında özel anlam açıklamaları da yer almaktadır. Prof. Celal Esad Arseven, "Türk Sanatı Tarihi" adlı kitabının bir yerinde şöyle demiştir: ***"Bektaşî tekkelerinde tesadüf edilen remzî (gizli işaret, sembol) şekildeki tavanlar bazı muhibban*** *(taraftarların)* ***evrelerinde de görülür."***.

Verilebilecek örnekler kapsamında Ahlat'taki bir Selçuklu mezar taşı da var:

Mührü Süleyman'a, Anadolu'da değişik yörelerde taşçı markası dışında, Edirne'de Selimiye'nin arkasındaki Kâdiri Ali Fettavi Tekkesi hazinesindeki mermer bir sandukanın yan yüzünde, Kayseri işi bakır tabak ve tepsilerde, seramiklerde, kilit aynalarında rastlanmaktadır.

2017 yılında sosyal medyada Mührü Süleyman'ın bulunduğuna iliştin haberler çıkmış. Şöyle deniyormuş: *"Amasya Kızılcaören köyünde bir operasyon sonucu bir evde Hz. Süleyman'a ait olduğu düşünülen metal mühür, üzerinde İbranice yazı ve işaretler bulunan 5 altın kitabe, 2 santimetre ebadında 6 sayfalı Tevrat olduğu düşünülen metal kitabe, üzerinde İbranice yazı bulunan muskalık ile 2 adet üzerinde İbranice yazı ve işaretler bulunan büyü kitabı olduğu düşünülen kitabe ele geçirildi"* [Kaynak: https://www.aniyuzuk.com/hz-suleyman-muhru.dhtml]

Buna bakılırsa, Mührü Süleyman bir somut mühür (damga) tarzında da yapılmış.

Nitekim Kanunî Sultan Süleyman, -bu figürün "Süleyman'ın Mührü" olarak anılışından ötürü olsa gerek- kendine mal etmiş ve kullanmıştır. Aşağıda onun döneminde bastırılmış bin gümüş para görüyoruz.

Başka paralar da var ama bu iş bu kadarla bitmiyor. Osmanlı döneminde Altılı Yıldız, bazı sancaklarda olduğu gibi, cinleri ve kötü ruhları kaçırtan bir tılsım olarak da kullanılmıştır. Silahlarda, kılıç, kalkan, tüfek ve toplar üzerinde de başka motiflerle birlikte yer almıştır. Osmanlı hat sanatında da bunun birçok örneğini görürüz.

Bütün bunlardan şu sonuç çıkar: **Türk-İslâm dünyasında Altılı Yıldız hiç de bir Yahudi simgesi olarak nitelenmemiş, yerel kültüre uygun bir tarzda anlamlandırılmıştır.**

Bu simge sonradan Türk Masonluğu'nda da kullanılınca, birtakım çevrelerin bunu Masonluğun bir Yahudi icadı olduğunu, böylece Siyonizm propagandası yapıldığını ileri sürüşleri, sadece bilgisizleri kandırmaya yarayan boş bir iddiadır.

Doğuda Altılı Yıldız

Hindistan'da altılı yıldız biçimindeki simgenin adı, Türkçedeki okunuşuyla **"yantra"** olarak geçer. Eski Hint geleneğinde bu şekil, yaratıcı Vişnu Üçgeni ile yıkıcı Şiva Üçgeni'nin birliğini yansıtır. Başka bir deyişle "Kutsal Evlilik" kavramını simgeler. Böylece, maddî dünyanın yaratılışına ve yıkılışına göndermede bulunur.

Yantra'nın farklı adlarla anılan birçok versiyonu var. Aşağıda bunlardan seçilmiş sadece dört örnek görüyoruz:

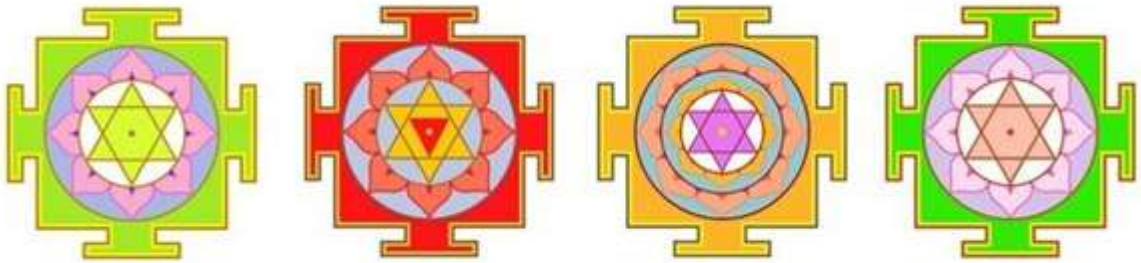

Hindistan ve Çin inançlarının ezoterik nitelikli öğretilerinin merkezinde, bir tür Deizm olarak nitelenebilecek Tantrizm'in ***"evrenin insanın içinde olduğu"*** düşüncesi yer alır. Bu tür Tantrizm, Hinduizm ile Budizmin sonraki dönemlerine dayanan, özellikle Tibet'te yayılmış karma bir inanç sistemidir. Hayli eski olduğu sayılan felsefesi, çok sonradan, 11.-13. yüzyıllar arasında kaleme alınmıştır.

Tantracılar, bireyin ***"can tözü"***ne değinir. Söz konusu töz, evrenin enerjetik bileşenleriyle uyum içindedir. Ekseni insan vücudunu düşey olarak ikiye ayırır. Çeşitli görevleri yönlendiren yedi merkeze (çakra) dağıtılmıştır. Kalbin üstündeki Anahat-çakra diğerlerine göre dördüncü düzeyde yer alır ve yedi düzey arasında aracılık ettiği için özel bir önem taşır. Havanın etkisi altında bulunan mandalası, karşıtların birliğini simgeleyen altılı yıldız ile temsil edilir.

Antik Mısır'da Altılı Yılduz

Antik Mısır'daki Hermetik geleneğe göre heksagram, onu oluşturan parçalarıyla açıklanabilir.

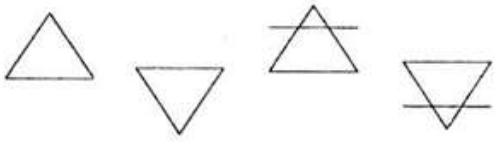

Yukarı doğru olan üçgen, ateşin karşılığıdır; eril, pozitif ve aktiftir. Aşağıyı gösteren üçgen ise suyun karşılığıdır; dişil, negatif ve pasiftir. Ateşi temsil eden üçgende yatay bir çizgi varsa bu havayı, tersine olanı ise toprağı simgeler.

Tamamı, evrenin dört elementinin sentezini, böylece zıtların birliğini temsil eder.

Modern Hermetik Okültizm'in temel çizimlerinden birinde heksagram gezegenleri ve güneş gösterilir. Burada heksagram, makrokozmosu ya da evreni temsil eder. Ay bir gezegen olarak kabul edilip, Venüs, Jüpiter, Satürn, Mars ve Merkür Altılı Yıldız'ın her bir ucuna yerleştirilir; ortada da güneş yer alır. Ayrıca, Hermetik gelenek uyarınca yedi temel metal, göğün tümünü özetleyen yedi gezegen içinde toplanır.

Mars = Demir Satürn = Kurşun Jüpiter = Kalay

Güneş = Altın

Merkür = Cıva Ay = Gümüş Venüs = Bakır

Okültizm, alşimi (simya) ile bağdaşır; âdeta iç içedir. Alşiminin bütün düşünce ve işi, çevrede bulunan kusurlu ve değersiz elementlerin, ortada bulunan ve altın ile güneşi simgelediği tek bir yetkinliğe dönüştürülmesidir. Bu durum da Altılı Yıldız'da belirginleşir.

Alşimistlere göre, kükürtün merkezi ateştir. Her varlıkta bulunur ve içten dışa doğru etkilemeyle olgunlaşmayı ve yetişmeyi sağlar; tüm organizmaların yapıcı ilkesidir.

Aslında çok daha eski tarihli bir kökeni oluşuna karşın 17. yüzyılın ilk çeyreğinde önce Almanya'da açıkça ortaya çıkan, sonra diğer çevreye yayılan ve Britanya'ya kadar uzanan **Rozkrua (Rose croix, Gül-haç)** akımında, alşimiye çok önem verilmiştir. Okültizm'den alınmış öğeler de değerlendirilmiştir. Üçgenlere ve Altılı Yıldız'a simgesel anlamlar verilmiş, bu bağlamda alşimi ve astroloji ile birtakım paralellikler kurulmuştur.

Bu akım, 18. yüzyıl başlarında Masonluğun ilk öğretilerinin oluşumunu da etkilemiştir. Daha sonraki yıllarda, bu kuruluşun birçok simgesi ve uygulaması ile birlikte, Altılı Yıldız da önemli bir yer edinmiş, birçok derecede öncekilerden farklı anlamlarda değer bulmuştur. Genellikle madde ile ruhun bir dengede bulunuşunun simgesi olarak benimsenmiştir.

Altılı Yıldız, aktif ile pasif ya da dişi ile erkek arasındaki dengenin simgesi olarak da yorumlanır. Ateş ve su gibi birbirine karşıt öğelerin ya da aydınlık ve karanlık gibi birbirine karşıt kavramların, birbirlerini bütünleyici oluşlarının bir simgesi olarak da değerlendirilir. Buna karşın, bazı kaynaklara göre Altılı Yıldız yalnızca Süleyman'ın Mührü'dür.

Bazı masonik yorumcular ise bu şekli Süleyman'ın Mührü ile hiç bağdaştırmaksızın başlı başına bir simge olarak değerlendirir. **"İki Simetrik Eşkenar Üçgen"** şeklinde benimsedikleri bu yıldızı, bilgi ve yeteneğin bileşimiyle oluşmuş bir olgunluğun ya da yetkinliğin simgesi olarak alırlar.

Bazı değerlendirmelerde Altılı Yıldız, bir mason locasının ilk beş görevlisi ile "iç koruyucu" olarak adlandırılan bir diğer görevlinin mabetteki yerleşimlerini temsil eder.

Çeşitli masonik uygulamalarda, bu simgenin, yalnızca kendi başına değil, diğer bazı simgelerle birlikte kullanıldığı da görülür. Bu bileşik simgelerde, "İki Çapraz Üçgen"in ortasında Türk Masonluğu'nun daha önce gördüğümüz amblemlerinde olduğu gibi G Harfi, Güneş, Göz ve bunların birleşimlerine sık sık rastlanır.

Birtakım Ek Bilgiler

Uygarlığın temel taşı olan insanoğlu, duygu ve düşüncelerini belirtmenin yollarını sürekli aramıştır. Bu anlatım yollarının en etkili araçlarından biri de simgelerdir.

İnsanoğlu, var oluşunun hemen her döneminde, kendi benliğini yansıtan çeşitli simgeler kullanmış, bunlara dinsel, mistik, sezgisel, felsefî ve ideolojik anlamlar yüklemiştir.

Bu simgelerden birçoğu zamana yenik düşmüş, bir kısmı ise farklı kültürlerde çeşitli anlamlar edinerek günümüze kadar gelmiştir. Hiç kuşkusuz evrensel değerini her zaman koruyacak olan Altılı Yıldız da bunlardan biridir.

✡ ✡ ✡

Tarihte Altılı Yıldız biçimindeki figürünün ilk olarak kimler tarafından kullanıldığı bilinmiyor. Ancak bunun Bronz Çağı'na dayanan bir geçmişi olduğuna ilişkin görüşler var. O dönemde bu şeklin örneklerine Mısır'da, Kuzey Amerika'da ve Hindistan'da rastlanmış. Kimi araştırmacılar, ilk örneklerini Taş Devri'ne dek uzatıp, İskandinavya'da da kullanıldığını söylüyor. Yakın geçmişimizde bu kronolojik kullanım görüşlerinin doğru olduğu izlenimi edinilmiş, Bronz Çağı'nda ve ondan da önceki devirlerde Avrupa ve Ortadoğu'da bu salt figür ile birlikte bunun özellikle süslerde ve büyü işareti olarak kullanıldığı iddiaları ortaya atılmıştır.

Arkeolojik araştırmalarda bulunmuş olan Hun ve Uygur sehpalarından birinin üzerinin altılı yıldızlar ve altıgenlerle bezenmiş olduğu görülmüştür. Ön Türk boylarında **Tamga** olarak adlandırılmış simgenin kapsamında da böyle bir figür vardır.

Eski Türk boylarında ve Anadolu'daki beyliklerde Ed Tamgası ya da "Kün Eki" olarak anılan simgenin kullanılmış olduğu birçok yer var. Bu simge, İdil-Ural bölgesinde ve Kumanlar'da da görülüyor. Proto-Türkçedeki adı "Uçu-Eki" olup Gök İkilisi anlamına geliyor. M.Ö. 3000 yılı dolaylarında Asya'dan Ortadoğu'ya indiği sanılıyor.

Bunların o kadar çok örneği var ki, internette kolayca erişilebilecek her birini ayrı ayrı anlatmak yerine, neye ait olduklarını da belirterek bazı görsel örnekler vermek belki çok daha iyi olacak. (Denildiği üzere, aşağıdaki görsellerin hepsi internetteki çeşitli sitelerden alınma.)

Tokat/Niksar'da, Melikşah Gazi Türbesi'nde bir Selçuklu dönemi mezar taşı

Çeçenistan'da bir mezar taşı

Van'daki Evliya Kümbeti'nden bir görüntü

İstanbul, Üsküdar Gülnuş Emetullah Valide Sultan Camii giriş kapısının üstü

Rize revak duvarlarından seçmeler

Anadolu'da Karamanoğullar Beyliği döneminden kalma bir mezar taşı (kırılmış)

Irak'ta bulunmuş, 9. yüzyıla tarihlenen bir ahşap panel

Altılı Yıldız, Türk-İslâm dünyasında sadece bayraklarda, binaların üzerinde, mezar taşlarında ve benzeri yerlerde mi kullanılmış?... Bir de şu örneklere bakın:

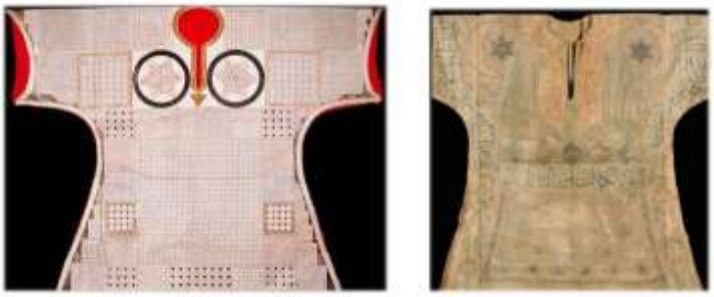

Padişah gömleklerinden seçmeler

Altılı Yıldız'a bazı Türk boylarınca "Çolpan Yıldızı" denmiştir. Çolpan Yıldızı, tüm Türk boyları tarafından Tanrı'nın bir lütfu ve kendilerinin yol göstericisi olarak kabul edilmiş, "kırmızı renkli sabit yıldız" (Temur Kazık) olarak adlandırılmıştır.

Altılı Yıldız, Avrupa'da Alpler'de kaya resimlerinde de görülen, büyü ile ilgili yazmalarda güç alâmeti olarak beliren bir simgedir. Daha sonraki dönemlerde bazı kültürlerde adı geçen yıldızın Yukarı Mezopotamya ve Britanya'nın bazı bölgelerinde Demir Çağı'na ait örneklerine de rastlanmıştır.

Hindistan'ın Maharashtra Eyaleti'ndeki Elephanta Mağarası'nda ve Afrika'nın kuzeyinde Barbaria diye anılan bölgedeki bazı duvarlarda aynı yıldızın izlerine rastlanabilmektedir. Bu simge, çeşitli uygarlıklarda çarkıfelek ve güneş kursu gibi şekillerle birlikte de kullanılmıştır.

Bu yıldız, iç içe geçmiş ters ve düz iki eşkenar üçgen ile insanın kim bilir belki de varlığının başlangıcından beri ya da en azından ilk yerleşik düzene girme ve uygarlaşma hareketinin başladığı "Çatalhöyük"ten beri pek çok yerde görülür. Bir simge olarak temelde "erkek" ile "kadın"ı bir arada temsil ettiği de genel kabul görerek oturmuştur.

Bir diğer görüş uyarınca, Antik Çağ dünyasında yıldızın tanrılarla ilişkisi söz konusu olduğundan çocukluktan çıkan erkeğin yaratımdaki rolünün keşfedilmesi sonucu, özellikle Bebek Dionysos figürü ile ilişkilendirilmiştir. Bu nedenle M.Ö. 900 yılı dolaylarında Anadolu'nun önce batısında daha sonra ise doğusunda Dionist-Zionist bir yıldız şeklinde algılanmaya başlanmıştır.

Aynı motifinin Roma İmparatorluğ'nda kullanılışının örnekleri, günümüzdeki Lübnan'nın doğusunda yer alan Baalbek'teki Bakkhus Mabedi'nde ve Tauroentum'daki yer döşemelerinde görülmektedir.

Kuzey Amerika'daki Kızılderili kabileler, Altılı Yıldız'ı ruh ve maddenin birleşimi anlamında kullanmış ve böylece Antik Mısır'da olduğu gibi ***"yukarısı ne ise, aşağısı da aynıdır"*** düşüncesinin simgesel yansıması olarak nitelendirmişlerdir.

✡ ✡ ✡

SONUÇ

Her Altılı Yıldız Yahudiliği simgelemez. Detay farklılıklarından dolayı değişik anlamlara çekilebilen bu evrensel simge gösterilerek Masonluğun Yahudilik ve Siyonizm ile bağdaştığını ileri sürerek yapılan antimasonik saldırılar da yersizdir.

Bu sentez, .ir sonuç sayılabilirse de **İdil Türeli**, ***"İstanbul, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Sanatı Anabilim Dalı, 209901- Yüksek Lisans Tezi, 2006"*** başlıklı, 2001 yılında kitap olarak basılmış çalışmasında, çok daha iyi bir sonuç-yorum veriyor:

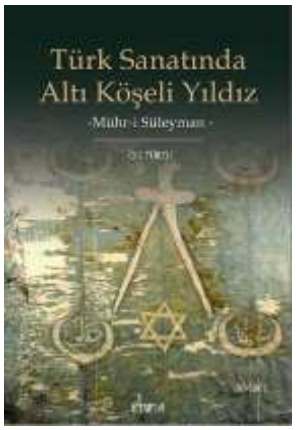

Altı köşeli yıldız sembolünün tarih öncesi devirlerde birçok medeniyet tarafından farklı anlamlarda kullanılan bir kült ve inanç sembolü olduğu; sembol hermetik açıdan incelendiğinde modern hermetik büyücülükte makrokosmozu veya evreni, hermetik geleneğe göre ise yedi temel metali içinde toplayan yedi gezegeni sembolize ettiği hususları pek çok araştırmaya konu olmuştur.

Konunun **Yahudilik** bölümü incelendiğinde Magen David'in, [Davut'un Kalkanı] kendi üretimleri olmadığı halde sembolün, Yahudilerin ulusal-dini kimliklerinin ayrılmaz bir parçası olduğu ve sembolün Yahudilik ile özdeşleştiği sonucuna varılmıştır.

Hristiyanlıkta altı köşeli yıldız sembolünün kiliselerde, katedrallerde ve şatolarda kullanılmış olmasına rağmen, Hristiyanların Yahudi sembolü olduğu hareketle altı köşeli yıldızı terk ettikleri ve beş köşeli yıldızı kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir.

İslamiyette ise Süleyman Peygamber'in mühür yüzüğünün bir güç ve saltanat simgesi olduğu bilinir.

Masonik felsefe ışığında altı köşeli yıldız sembolü incelendiğinde, sembolün birbirine karşıt gibi görünen fakat birbirini tamamlayan öğeleri ve bu tamamlamanın sonucunda oluşan dengeyi simgelediği belirlenmiştir.

Altı köşeli yıldız Ön Türk boylarında Tamga olarak kullanılan ters-yüz iki üçgenden meydana gelmiş, Orta Asya Türk kültüründe yaradanı ve yaradılanı simgeleyen çeşitli Türk boylarının yol göstericisi olarak kabul edilen bir semboldür.

Noktaların birleşmesi sonucunda oluşan çizgilerin çeşitli kompozisyonlar oluşturacak şekilde kesişmesi veya birleşmesi sonucunda meydana gelen altı köşeli yıldız sembolü Anadolu Selçuklu Öncesi Dönemi Türk Sanatı'nda taş malzeme ile oyma tekniği uygulanarak mihraplara işlenmiştir. Anadolu Selçuklu Dönemi'nde altı köşeli yıldız sembolü çini malzeme ile mozaik tekniği uygulanarak mihraplara, taş malzeme ile oyma tekniği uygulanarak taçkapılara, ahşap malzeme ile kündekari tekniği uygulanarak camilerin cümle kapılarına ve pencere kapaklarına işlenmiştir.

Beylikler Dönemi Sanatı, Anadolu Selçuklu sanatından aldığı etkileri var olduğu coğrafya ve siyasi yapıyla harmanlamıştır

Osmanlı Sanatı, Anadolu Selçuklu Sanatı ile kıyaslandığında bir merkeziyet ve çeşitlilik arayışının var olduğunu söyleyebiliriz. Osmanlı İmparatorluğu kendi sanatını oluştururken siyasi, kültürel ve sosyolojik yapısını da bünyesine alarak kendi sentezini yaratan ve bu sentezden yeni ve çağdaş çıkarımlar yapan bir sanat evresidir. Osmanlı Sanatı'nda altı köşeli yıldız sembolü işlenirken sembolün işlendiği yer ve uygulanan tekniklerde bir değişim gözlemlenmektedir.

Osmanlı Sanatı'nda altı köşeli yıldız sembolü taş malzeme ile oyma tekniği uygulanarak pencere alınlıklarına ve minberlerin şebekelerine işlenmiştir. Taş malzeme ile altı köşeli yıldız sembolü işlenirken oyma tekniğinin yanı sıra iki renkli taş işçiliğinin kakma tekniği ile uygulandığını görülmektedir. Çini malzeme ise ağırlıklı olarak dış cephelerden ziyade iç tezyinatta kullanılmış; altı köşeli yıldız sembolü camilerin eyvan ve tabhane duvarlarının alt bölümüne sıraltı tekniği uygulanarak işlenmiştir. Ahşap malzeme de Anadolu Selçuklu Sanatı'nda uygulanan teknik ile camilerin cümle kapılarına ve pencere kapaklarına işlenmiştir.

Anadolu Türk mimari süslemesi ve küçük objelerde karşımıza çıkan altı köşeli yıldız, geniş kompozisyonlar içine alınarak sayıca arttırılmış, şeklin ikonografik kökeni ya da anlam boyutu yerine; dekoratif kimliği geometrik tasarımının bir gereği olarak öne çıkmıştır.

Sonuçta diyebiliriz ki, **ALTI KÖŞELİ YILDIZ BÜTÜN İNSANLIĞINDIR.**

Başka söze gerek var mı?

Bireysel bilgi birikimine ek olarak yararlanılmış kaynaklar:

Walter Machate, Altı Köşeli Yıldız, Mimar Sinan Dergisi No. 120, 2001

İdil Türeli, İlkçağ Öncesi Kültürlerde Altı Köşeli Yıldız, www.masonpedia.com, 2021